

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER.....	VII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XV
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XVII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM STOKLARA İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Stok Kavramı.....	3
1.1.1. Stok Tanımı	3
1.1.2. Stok Gereksinimi ve Bulundurma Nedenleri.....	5
1.1.3. Stokların Fonksiyonları ve İşletme Ekonomisindeki Önemi .	6
1.1.4. Stokların Sınıflandırılması ve Çeşitleri.....	8
1.1.4.1. Üretim Sürecinde Kullanılan Stoklar	9
1.1.4.2. Üretim Sonucu Ortaya Çıkan Stoklar	9
1.1.4.3. Doğrudan Alım Satıma Konu Stoklar.....	10
1.1.4.4. Tamamlanmamış Hizmet Maliyet Stokları.....	10
1.1.4.5. Diğer Stoklar	11

1.1.4.6. Verilen Sipariş Avansları.....	11
1.1.5. Stok Hesapları.....	12
1.1.5.1. İlk Madde ve Malzeme Hesabı.....	12
1.1.5.2. Yarı Mamuller-Üretim Hesabı.....	13
1.1.5.3. Mamuller Hesabı.....	13
1.1.5.4. Ticari Mallar Hesabı.....	14
1.1.5.5. Tamamlanmamış Hizmet Maliyetleri Hesabı.....	14
1.1.5.6. Tamamlanmış Hizmet Maliyetleri Hesabı.....	14
1.1.5.7. Diğer Stoklar Hesabı.....	15
1.1.5.8. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı.....	16
1.1.5.9. Verilen Sipariş Avansları Hesabı.....	16
1.1.6. Stok Maliyetleri.....	17
1.1.6.1. Sipariş Maliyeti.....	17
1.1.6.2. Kurulum (Üretime Hazırlık) Maliyeti.....	17
1.1.6.3. Satın Alma Maliyeti.....	18
1.1.6.4. Stok Bulundurma Maliyeti.....	18
1.1.6.5. Stok Bulundurmama (Stoksuzluk) Maliyeti.....	18
1.1.7. Stok Kayıt Yöntemleri.....	19
1.1.7.1. Dönem Sonu (Aralıklı) Envanter Yöntemi.....	19
1.1.7.2. Sürekli (Aralıksız) Envanter Yöntemi.....	19
1.1.8. Stok Maliyet Yöntemleri.....	20
1.1.8.1. Tam Maliyet Yöntemi.....	21
1.1.8.2. Değişken Maliyet Yöntemi.....	21
1.1.8.3. Normal Maliyet Yöntemi.....	21
1.1.8.4. Direkt (Asal) Maliyet Yöntemi.....	22
1.2. Stoklarda Değerleme.....	22
1.2.1. Stokların Değerlemesi.....	22
1.2.1.1. Vergi Usul Kanunu (VUK)'na Göre Stokların Değerlemesi.....	23
1.2.1.2. TFRS/TMS'ye Göre Stokların Değerlemesi.....	26
1.2.1.2.1. Stok Maliyeti Unsurları.....	26

a. Satın Alma Maliyetleri	26
b. Dönüştürme Maliyetleri	26
c. Diğer Maliyetler	26
1.2.1.2.2. Stok Değerleme Ölçütleri	27
a. Maliyet Bedeli (Tarihi Maliyet):	29
b. Cari Maliyet (Yenileme Maliyeti):	29
c. Gerçekleşebilir Değer (İtfa Değeri):	29
d. Gerçeğe Uygun Değer:	29
e. Kullanım Değeri (Bugünkü Değer):	30
1.2.1.2.3. TMS-2'ye Göre Raporlanacak Değer ve Değerleme Yöntemleri	30
1.2.1.3. Türk Ticaret Kanunu (TTK)'na Göre Stokların Değerlemesi	32
1.2.1.4. Sermaye Piyasası Kanunu (SPK)'na Göre Stokların Değerlemesi	34
1.2.1.5. KOBİ TFRS'ye Göre Stokların Değerlemesi	35
1.2.2. Stok Değerleme Yöntemleri	36
1.2.2.1. Gerçek Maliyet Yöntemi	36
1.2.2.2. Ortalama Maliyet Yöntemi	37
1.2.2.3. İlk Giren İlk Çıkar (FIFO) Yöntemi	38
1.2.2.4. Son Giren İlk Çıkar (LIFO) Yöntemi	39
1.2.2.5. Yeni Giren İlk Çıkar (NIFO) Yöntemi	39
1.2.2.6. Diğer Yöntemler	39
1.3. Stoklarda Özellikli Kavramlar	40
1.3.1. Stoklarda Zayi Olma	40
1.3.1.1. Zayi Olma Kavramı	40
1.3.1.2. Zayi Olma Nedenleri ve Örnekleri	41
a. Olağan Faaliyet İçerisinde Normal Kabul Edilebilen Zayıtlar	42
b. Olağan Dışı Durumlar Sonucu Anormal Kabul Edilebilen Zayıtlar	42
1.3.1.3. Stokta Zayi Olma Nispetlerinin Tespit Edilme Süreci	43

1.3.1.4. Stokta Zayi Olma Durumunda Yapılması	
Gerekli İşlemler	44
1.3.2. Stoklarda Fire	45
1.3.2.1. Fire Kavramı	45
1.3.2.2. Fireyle Bağlantılı Diğer Kavramlar	46
a. Hurda.....	46
b. Artıklar.....	46
c. Iskarta.....	46
d. Ayıplı Mamuller	47
1.3.2.3. Fire Türleri.....	47
1.3.2.3.1. Uçucu ve Kalıcı Fireler.....	47
1.3.2.3.2. Normal (Olağan) ve Anormal (Olağanüstü)	
Fireler.....	48
1.3.2.4. Firenin Hesaplanma Zamanı ve Yapılması	
Gerekli İşlemler	50
1.3.3. Stoklarda Değer Düşüklüğü.....	51
1.3.3.1. Stok Değer Düşüklüğü Kavramı	51
1.3.3.2. Stok Değer Düşüklüğü Nedenleri	52
1.3.3.3. Stok Değer Düşüklüğünün Vergileme	
Açısından Sınıflandırılması.....	52
1.3.3.3.1. Nicelikteki Kayıplar.....	52
1.3.3.3.2. Nitelikteki Kayıplar.....	52
1.3.3.4. Stok Değer Düşüklüğü Durumunda Yapılması	
Gerekli İşlemler	53
1.3.3.5. Emsal Bedeli Kavramı	53
1.3.4. Stoklarda Özellik Arz Eden Kavramlar Arasındaki İlişkiler.....	55
1.3.4.1. Zayi Olma ve Fire Arasındaki İlişki.....	55
1.3.4.2. Zayi Olma ve Değer Düşüklüğü Arasındaki İlişki	55
1.3.4.3. Fire ve Değer Düşüklüğü Arasındaki İlişki.....	56

İKİNCİ BÖLÜM
STOKLARDA ZAYI OLMA, FİRE VE DEĞER
DÜŞÜKLÜĞÜNÜN VERGİ MEVZUATI VE
MUHASEBE STANDARTLARI AÇISINDAN
İNCELENMESİ

2.1. Stokların Kaydileştirilmesinin Vergi Mevzuatı ve Muhasebe Standartları Açısından İncelenmesi	59
2.1.1. Stokların Kaydileştirilmesinin Vergi Mevzuatı Açısından İncelenmesi	60
2.1.2. Stokların Kaydileştirilmesinin Muhasebe Standartları Açısından İncelenmesi	61
2.1.2.1. TMS-2 Açısından İncelenmesi	62
2.1.2.2. BOBİ FRS Açısından İncelenmesi	63
2.2. Stoklarda Özellikli Durumların Vergi Mevzuatı Açısından İncelenmesi.....	65
2.2.1. Stoklarda Zayi Olmanın Vergi Mevzuatı Açısından İncelenmesi.....	65
2.2.1.1. Vergi Usul Kanunu Açısından İncelenmesi	65
a. Takdir Komisyonu Rolü	65
b. Karşılık Ayırma/Gider Yazma Durumu.....	67
c. Zayi Olan Malın Sigortalı Olma Durumu	67
2.2.1.2. Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi	68
2.2.1.3. Katma Değer Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi.....	70
a. Stokların Deprem ve Sel Felaketi Nedeniyle Zayi Olması	72
b. Stokların Maliye Bakanlığı'nın Yangın Sebebiyle Mücbir Sebep İlan Ettiği Yerlerdeki Yangın Sonucu Zayi Olması.....	73
c. Stokların Çalınma veya Kaybolma Sonucu Zayi Olması	74
d. Stokların Diğer Nedenler Sonucu Zayi Olması....	76

2.2.1.4. Özel Tüketim Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi.....	76
2.2.2. Stoklarda Firenin Vergi Mevzuatı Açısından İncelenmesi...	77
2.2.2.1. Vergi Usul Kanunu Açısından İncelenmesi.....	77
2.2.2.2. Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi.....	79
2.2.2.3. Katma Değer Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi.....	80
2.2.2.4. Özel Tüketim Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi.....	82
2.2.3. Stoklarda Değer Düşüklüğünün Vergi Mevzuatı Açısından İncelenmesi.....	83
2.2.3.1. Vergi Usul Kanunu Açısından İncelenmesi.....	83
2.2.3.2. Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi.....	86
2.2.3.3. Katma Değer Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi.....	87
2.2.3.4. Özel Tüketim Vergisi Kanunu Açısından İncelenmesi.....	89
2.3. Stoklarda Özellikli Durumların Muhasebe Standartları Açısından İncelenmesi.....	89
2.3.1. TMS-2 Stoklar Standardı Açısından İncelenmesi	90
2.3.1.1. Stokların Maliyeti	90
a. Satın Alma Maliyeti	90
b. Stokların Dönüştürme Maliyetleri.....	90
c. Diğer Maliyetler	91
2.3.1.2. Hizmet İşletmelerinde Stok Maliyeti.....	92
2.3.1.3. Maliyetlerin Ölçümüyle İlgili Teknikler.....	92
a. Standart Maliyet Yöntemi	93
b. Perakende Yöntemi	93
2.3.1.4. Stok Maliyetlerini Hesaplama Yöntemleri.....	93
2.3.1.5. Stoklarda Değerleme.....	94

2.3.2. TMS-1 Finansal Tabloların Sunuşu Standardı Açısından İncelenmesi	96
2.3.3. TMS-37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Varlıklar Standardı Açısından İncelenmesi.....	98
2.3.4. TMS-12 Gelir Vergileri Standardı Açısından İncelenmesi .	101
2.3.5. TMS-36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü Standardı Açısından İncelenmesi	104
2.3.6. TMS-23 Borçlanma Maliyeti Standardı Açısından İncelenmesi.....	105

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
STOKLARIN KAYDİLEŞTİRİLMESİNE
İLİŞKİN ESASLAR İLE STOKLARDA
ÖZELLİKLİ DURUMLARIN VERGİ
MEVZUATI VE MUHASEBE
STANDARTLARINA GÖRE MALİ
TABLOLARA YANSITILMASI

3.1. Stokların Kaydileştirilmesi Esaslarının Vergi Mevzuatı ve Muhasebe Standartları Açısından Mali Tablolara Yansıtılması	107
3.1.1. Vergi Mevzuatı Açısından Uygulaması.....	107
a. Tam Maliyet Yöntemi.....	110
b. Değişken Maliyet Yöntemi.....	110
c. Normal Maliyet Yöntemi.....	111
d. Direkt Maliyet Yöntemi	111
3.2. Stoklarda Özellikli Durumların Vergi Mevzuatı ve Muhasebe Standartları Açısından Mali Tablolara Yansıtılması.....	115
3.2.1. Stoklarda Zayi Olma, Fire ve Değer Düşüklüğünün Vergi Mevzuatı ve Muhasebe Standartları Açısından Mali Tablolara Yansıtılması	116
3.2.1.1. Stoklarda Zayi Olmanın Vergi Mevzuatı Açısından Mali Tablolara Yansıtılması.....	116

3.2.1.2. Stoklarda Firenin Vergi Mevzuatı Açısından Mali Tablolara Yansıtılması	125
3.2.1.3. Stoklarda Değer Düşüklüğünün Vergi Mevzuatı Açısından Mali Tablolara Yansıtılması.....	130
3.2.2. Stoklarda Zayi Olma, Fire ve Değer Düşüklüğünün, Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) Açısından Mali Tablolara Yansıtılması.....	135
3.2.2.1. Stoklarda Zayi Olmanın TMS Açısından Mali Tablolara Yansıtılması	135
a. Olağan Faaliyet Sonucu Zayi Olan Stokun TMS Açısından Mali Tablolara Yansıtılması	136
b. Olağan Dışı Durumlar Sonucu Zayi Olan Stokun TMS Açısından Mali Tablolara Yansıtılması	139
3.2.2.2. Stoklarda Firenin TMS Açısından Mali Tablolara Yansıtılması	140
3.2.2.3. Stoklarda Değer Düşüklüğünün TMS Açısından Mali Tablolara Yansıtılması.....	142
SONUÇ	147
KAYNAKÇA	151
EK-1: İstanbul Ticaret Odası (İTO) Fire Oranı Örnekleri	157
EK-2: Fire ile ilgili Mahkeme Karar Örnekleri	203
EK-3: Fire ile ilgili Örnek Özelge	205
EK-4: Stok Değer Düşüklüğü ile İlgili Örnek Özelge	209
EK-5: Stokların Zayi Olmasına İlişkin Mahkeme Karar Örnekleri.....	217
EK-6: Zayi Olan Stoklara ilişkin Özelge.....	219